

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Pactis. Titvlvs XXXV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

Idem Archiepiscopo sancta Maria majoris de urbe.

Statuimus, a ut Presbyteri primum locum, Diaconi secundum, subdiaconi tertium, & sic de reliquis obtineant ordinatum, etiam si posterius admittantur. Et qui major est ordine, etiam si postea sit receptus, & in portione percipienda potior esse volumus, ac minores facere servitia consuevit.

CAP. XVI.

Si reclusa sit in aliquo archidiaconatu erigatur in cathedralem, & jurisdictione archidiaconatus eximitur.

Idem Archiepiscopo Colocensi. b

Ubi inferior e superiore solvere nequeat vel ligare, d sed superior inferiorem liget regulariter & absolvat, & satis absonum videatur, ut filius potestatem habeat in parentem: miramur, quod cum tu monasterium de Cheur. constitutum in Firmiensi archidiaconatu tuae diocesis ecclesiam exeresis cathedralem, archidiaconatus Firmiensis in tantam prorupit temeritatis audaciam, ut in Episcopum ibi consecratum & ecclesiam suam jurisdictionem exercere praesumat: & infra. Mandamus, quatenus praefato Archidiacono, a cuius jurisdictione dictum Episcopum denunciavimus exemptum, id districte studeas inhibere. Provisio ut si ex hoc Archidiaconi Firmien. jura laeduntur, in diocesi tua (ubi expedire videris) absque alieni juris praedictio recompensationem illi facias congruentem.

CAP. XVII.

Compositum super iure primatiae unius solus, cuius interest, potest impedire.

Idem Lemovic. Archidiacon. & priori sancta Radogundi Praeviensis.

Humilis doctrina magistri: & infra. Mandamus, quatenus praetorum Burdegalen. provinciae in ea praesentium, & cathedralium capitulorum ejusdem, necnon & Bururicen. capituli, super provisione, quam inter Bururicen. & Burdegalen. Archiepiscopos in causa primatiae duimus faciendam, requiratis assensum, quo habito, providentiam e nostram solemniter publicetis. Si qui vero consensum praestare noluerint, vos supersedentes publicationi praedictae, districte praecipias eisdem, ut personam, si praetati fuerint, vel si alii, per procuratores idoneos, nostro se conspectui representent, prosequuti coram nobis jus, si quod habere contentund, & satisfacturi parti alteri, si succubuerint, in expensis.

DE TREUGA ET PACE.

TITVLVS XXXIV.

CAP. I.

Statut tempora Treugarum, & penae violentium. Alexander III. in concilio Lateranensi. f

Treugas g, a quarta feria post occasum Solis, usque ad secundam feriam [in ortu] Solis, ab adventu Domini, usque ad octavas Epiphaniae, & a septuagesima usque ad octavas Paschae, ab omnibus inviolabiliter observari praecipimus. Si quis autem treugam frangere praesumpserit, post tertiam admonitionem, si non satisfecerit, suus Episcopus sententiam excommunicationis dicet, [in eum] & scriptam vicinis Episcopis adnunciet, quorum nullus excommunicatum in communione recipiat, imo [scriptam sententiam]

a Ad hujus declarationem factum fuit c. ult. sup. de constit. b al. Colonensi. c potestatem. d Vide l. decurio. C. de decu. l. vii. no. in l. bonorum. ff. manda. e provisionem. f Cap. 21. At quod exeat apud me manuscriptum nunquam habentus impressum. g Cap. 1. eod. tit. in 1. compilat. & in Panorm. lib. 8. cap. 147.

quique confirmet. Si quis autem hoc violare praesumpserit, ordinis sui periculo subiaceat. Et quoniam funiculus a triplex difficile rumpitur, praecipimus ut Episcopi ad solum Deum, & [ad] salutem populi habentes respectum, omni trepidatione seposita, ad pacem firmiter tenendam, mutuum sibi consilium & auxilium praestent, neque hoc alienus amore vel odio praetermittant: Quod si quis in hoc opere trepidus inventus fuerit, damnum propriae dignitatis incurrat.

CAP. II.

Persona hic enumerata, plena securitate gaudent tempore guerra.

Idem in eodem concilio. b

Innovamus e, ut Presbyteri, monachi, conversi, peregrini, mercatores, rustici, cuntes vel redeuntes, vel in agricultura existentes, & animalia, quibus arant, & semina portant ad agrum, congrua securitate laetentur. d

DE PACTIS.

TITVLVS XXXV.

CAP. I.

Pacta quantumcumque, iura servanda sunt. Ex concilio e Africano.

Nugonus f Episcopus dixit: [1. & infra.] Aut initio pacta, g suam [obtineant] firmitatem, aut conventus (si se non cohibuerit) ecclesiasticam sententiam disciplinam. Dixerunt universi h: pax i servetur,] pacta custodiantur.

[1. Gravem injuriam patior, & credo dolere sanctitatem vestram injuriam meam, & computare communem injuriam. Oportet ut Episcopi, cum se praesentaret, pactum meum habuit, & divisum est, quod ad se illicita imperatorum animos contra disciplinam, contra Evangelicam traditionem, contra pacem placitam. Nam si sibi contingere posse arbitrareretur, nunquam profecto in fratrem aliquem deliquisset. Unde.]

CAP. II.

Conventio invalida, per consensum superioris validatur.

Gregorius. k

Quotiens l in conventionibus noster expectatur assensus, ne in dubium veniant, qua geruntur, ratiabilitate eas debet pro securitate partium solidare.

CAP. III.

Index debet studiose agere, ut promissa adimpleantur.

Idem Ianuario Episcopo Caralitano. m

Valiter n in Sardinia: [1. & infra.] Studiose agendum est, ut ea, quae promittuntur, opere compleantur.

[1. Minores vel pauperes ab eis qui illi majores sunt, opprimantur, reverendissimi fratru nostri Carthaginen. Episcopi, atq. eminentissimi filii n. Innocentii praef. epistola testantur, a quibus ut quae nobis scripta sunt noverit, ipsarum vobis epistolarum exemplaria providemus transmittenda. Et ideo quia ea quae vobis petenda sunt, offeruntur.]

CAP. IV.

Non valet pactum, per quod beneficium ecclesiasticum debet penuria resignari.

Alexander Exonen. & Viagornen.

Episcopi.

Ubi pridem o s. p. clericus procurator Prioris & monachorum de Acra, & P. clericus, pro causa, qua inter eos & praedictum P. ac fratrem ejus, cuius vicem

a Psalm. 137. Eccl. c. 4. b Cap. 22. c Cap. 2. eod. tit. in 1. compil. Panorm. lib. 8. c. 147. d Posterior pars hujus can. extat sub tit. de censibus. c. innovamus. e Carthaginis Africae primo, c. 12. f Cap. 1. eod. tit. in 1. compil. g al. sui. h al. firmiter. i pax hic pro pace ponitur videtur. k lib. 8. epist. 60. Registrata. l Cap. 2. eod. tit. in 1. compil. m lib. 8. epist. 38. n Cap. 2. eod. tit. in 1. compil. o Simon. p Post concil. Lateran. p. 21. c. 2. tit. de pact. licitis & illicitis in rebus ecclesiasticis. & c. 4. eod. tit. in 1. compil.

se gerere dicebat super ecclesia, & capella de L. vertebatur: ad nostram presentiam accessissent, inter se (non tamen nobis mediantibus) convenerunt, quod eidem P. pro expensis, quas fecerat, tres marchæ argenti solverentur, & eidem P. liti cederet, & à monachorum infestatione cessaret. Cumque compositionem à istam auctoritate Aposto. peterent confirmari, nos eam non duximus admittendam, pro eo quod videbatur, pravam illicitæ pactionis speciem continere: [1 & infra.] Ille igitur nostris motis adquirens, & eidem b. liti pro se ac fratre suo renuncians, authentica instrumenta, quæ super hoc habebat, in nostris manibus resignavit: quæ nos Priori & monachis destinantes, mandavimus, ut eidem P. & fratri ejus in aliquo fluderent beneficio providere, de quo majus lucrum valeant Apostolica intercessione percipere, quàm eis deberet ex illa pactione illicita provenire. Caterum quia Prior & fratres adquiretere noluerunt, mandamus, quatenus moneatis eosdem, ut præfato P. & fratri ejus competens beneficium conferant & adsignent: alioquin si vobis constiterit, dictos clericos à prænomina ecclesia & capella absque ordine judiciario violenter ejectos, ipsas eisdem restitui e faciatis: non obstantibus literis nostræ confirmationis, quas prædicti Prior & monachi à nobis impetrasse noscuntur.

[1 Monuimus autem prædictum P. ut ipse tam pro se quàm pro suo fratre monachos in pace dimitteret, & eidem liti omnino abrenunciaret.]

CAP. V.

Non valet pactum de succedendo post mortem pralati in ipsius ecclesia.

Idem Archiepiscopo Eboracensi.

Accepimus d. quod quædam sunt ecclesiæ clericis tali tenore concessæ, quod post eorum obitum alii nominatim succedant. Verum quoniam hoc iniquum est & factis canonibus inimicum, & ideo non debet aliquatenus tolerari: mandamus, quatenus hujusmodi successiones tam e detestabiles & iniquas appellatione cessante prohibeas, & omnino frivolas & inanes f esse discernas.

CAP. VI.

Quæ per pactum augenda pensio consecutus est ecclesiam, debet ea privari, & alias canonice puniri.

Idem Cantuariensi Archiepiscopo & ejus suffraganeis.

Cum clerici vestra jurisdictionis g (sicut accepimus) decedentibus ecclesiarum personis, pacificanter ex ipsis ecclesiis majores solito solvere pensiones, ut facilius possint easdem ecclesias adipisci. Nos h. ad tam detestabile vitium extirpandum, fraternitati vestre mandamus, quatenus ne id adtentate & præsumant, districtius prohibentes (si contra prohibitionem vestram venire præsumperint) appellatione cessante eos taliter adeptis ecclesiis spoliatis: alias pro tantæ præsumptionis excessu, severitate ecclesiastica punientes eosdem.

CAP. VII.

Si ecclesia rem suam locando, vel in feudum concedendo, adponit pactum in præjudicium juri parociale alterius ecclesie non tenet: & quicquid hac occasione perceperit, reddere cogitur illi ecclesie.

Innocentius III. in concilio generali. i

Perique (sicut accepimus) regulares k clerici & seculares interdum cum vel domos locant, vel feuda

a Ipsam. b ibidem. c Facit l. 2. ff. de vi & vi arm. d Post concil. Lateranen. p. 28. c. 28. c. 4. & 5. eod. tit. in 1. compilat. e Idem concil. Trident. sess. 25. de rescript. c. 7. f varas. al. vacuus. g Post concil. Later. par. 28. c. 8. & 6. eod. tit. in 1. compilat. h al. additur. intendentes. i Const. 36. al. 67. k Cap. 1. eod. tit. in 1. compilat.

concedunt, in præjudicium parociale ecclesiarum pactum adiciunt, ut conductores & feudatarii decimas eis solvant: & apud eosdem eligant sepulturam. Cum autem id de avaritia radice procedat, pactum hujusmodi penitus reprobamus, statuentes ut quicquid fuerit occasione hujusmodi pacti perceptum, ecclesiæ parociale reddatur.

CAP. VIII.

Non valet pactio in spiritualibus, vel qua pactum inducit, vel turpis, seu de re turpis, vel impossibilis de jure, vel de facto.

Gregorius IX.

Pactiones factæ a vobis (ut audivimus) pro quibusdam spiritualibus obtinendis, cum in hujusmodi omnis pactio, omnisque conventio debeat omnino cessare, nullius penitus sunt momenti. Quod etiam de aliis est dicendum, quæ observata vergunt in animæ detrimentum. Nam etiam juxta legitimas sanctiones, pactum turpe, vel rei turpis, aut impossibile de jure, vel de facto, nullam obligationem inducit.

DE TRANSACTIONIBVS.

TITVLVS XXXVI.

CAP. I.

Instrumenta, & alia jura partium, contraria transactione tolluntur.

Gregorius III. b. A. subdiac. & Domi.

Abb.

Sicut grave: [& infra.] Post salubrem e decisionem de controversia vestra factam, decrevimus, ut omnia instrumenta, vel quicquid aliud est, quod partibus quoquo modo, aut ex temporis præscriptione, seu aliter opem de lege, aut quocunque privilegio ferre poterat, sit vacuum, & omni virtute cassatum: & sola pactorum inter vos nunc habitorum pagina validum perpetuumque robur obtineat. Cui si quid forte incuria vel imperitia minus firmitatis insertum est, vires plenissimæ notionis ex hac nostra auctoritate suscipiat.

CAP. II.

Tenet compositio super decimis facta cum assensu superiorum.

Alexander tertius.

Statuimus, d. ut super decimis inter vos & aliquam personam ecclesiasticam de assensu Episcopi vel Archiepiscopi sui compositio facta fuerit, rata & inconcussa persistat.

CAP. III.

Si capitulum consensit transactioni, quam fecit pralatus nomine ecclesie, ulterius dissentire non potest.

Idem Dulmenf. Episcopo. e

Contingit f interdum, quod licet Abbas vel prior alicujus conventualis ecclesie, cum ecclesiastica vel seculari persona super his, de quibus inter eos controversia vertitur, coram delegato vel ordinario iudice transigat, capitulum tamen eandem transactionem nititur revocare. Unde quia nos consulere voluisti, tibi respondemus, quod si Abbas vel prior à capitulo suo de rati habitatione literas habuerit, transactionem, quam fecit (si fuerit aliquot annis servata) capitulum, ac si non consenserit in eam, non poterit revocare.

CAP. IV.

Super ecclesiastico beneficio transigi non potest, etiam cum juramenti interpositione.

a Vide Navarrum in manuali. conf. c. 23. tit. de simon. & det. 9. de just. & jure. q. 5. b Anthonio. sic. in vet. c Cap. 1. eod. tit. in 1. compilat. d Post concil. Later. 28. c. 3. & Cap. 2. eod. tit. in 1. compilat. e Dulmosin. al. Dulmen. f Post concil. Later. p. 24. c. 5. & c. 3. eod. tit. in 1. compilat.

Idem